

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 50.

V Ljubljani, v soboto 7. decembra 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrto leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista.“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Najnovejši kulturni boj.

Liberalni bojni načrt smo preteklo soboto v našem listu odkrili. „Lagajmo se o pristaših krščanskih strank, nekaj bode že obviselo“, tako so zapovedali liberalni prvaki svojim listom. Namen vseh naših sovražnikov je, katoliško cerkev in njene služabnike v javnem mnenju ponižati in jih osramotiti, ali pa vsaj vcepiti v ljudstvu do njih nezaupanje. Vsak slučaj, vsako afero, ki bi utegnila razburiti javno mnenje, obesijo klerikalcem na vrat. Tako so zopet zadnji teden posilstvo, katero je v bližini Mengša storil nek mož, ki nikdar v cerkev ne gre in nikdar z nami ne voli, obesili katoliškonarodni stranki, češ, da je bil nje pristaš, kar je podla, grda laž. In takih laži producira se v vsakem „Slovenskem Narodu“, v vsakem „Rodoljubu“, v vsaki „Soči.“

Boj proti katoličanstvu so si nasprotniki sistematično uredili. Katoličanstvo skušajo slikati kot nezdržljivo z modernim kulturnim življenjem. Staro obrabljeno orožje v obliki starih laži, katere so že pred leti in leti katoličani ovrgli, zopet vlačijo na dan po liberalnih časopisih. Kolikorkrat smo liberalcem dokazali laž, nikdar je niso preklicali. Stvarna razprava z liberalci je postala nemogoča, skoro edino sredstvo je potom poštenih časopisov obrniti se do ljudstva. Ljudstvo naj v svoji poštenosti govori sodbo nad liberalno lažnjivostjo.

Največja pristranost proti pristašem krščanskih strank je svojstvo liberalcev. Z najstrožjo brezobzirnostjo vodijo boj za laž in podlost. Kako so skušali oblatiti poštenega dr. Šusteršiča, kako so zadnji čas celo v vseučiliško vprašanje skušali zanesti strankarstvo, ker so se bali, da bi pametna resna politika naših poslancev ne imela uspeha. Ako je kaka tatica, ki je zapravljala ukradeni denar z liberalci pred porotniki, kakor tekoči teden v Ljubljani obto-

žena Benediktova blagajničarica Kateržabek, tedaj Malovrh v „Narodu“ skoro vse zamolči, proti duhovnikom pa si „Narod“ izmišlja dogodbe, katere navaja brez krajev, da se težko da kontrolirati njegova lažnjivost, kadar pa navede kraj tedaj se takoj dokaže, kako lopovsko se je zlagal. Kako lepo molči sedaj vse liberalno časopisje o vsenemškem kričaču Wolfu, ki se je vedno usiljeval za moralista katoliških strank. Ko bi se kakemu dozvednemu „klerikalcu“ radi žene jega prijatelja kaj takega pripetilo, kakor se je zadnjič Wolfu, to bi bilo upitja, to bi liberalni časnikarji pisali dolgovrstne pikanterije.

V takem razvoju je sedaj najnovejši kulturni boj. Kdor si je ohranil smisel za aenico in pravico, ve kaj mu je storiti. Naj ne gleda malomarno od strani, ampak v naše vrste naj se vstopi, in navdušeno naj pomaga rešiti narod moralnega propada, katerega mu pripravlja način liberalne bojne taktike. Dolžnost somišljenikov je, sedaj ob novem letu razširiti pošteno časopisje krščanskih načel. Kjer si ne more eden naročiti na „Slov. List“, naročita naj se skupno dva, kjer si dva ne moreta naročiti na dnevnik „Slovenca“, naročite naj se skupno štirje! Nasprotniki velikaško žrtvujejo za svojega „Rodoljuba“, zato širimo mej ljudstvo pravega prijatelja našega ljudstva „Domoljuba“. Pred vsem pa se združimo vsi v novo „Obrambno društvo“, katerega pravila je ravnokar kranjska dež. vlada potrdila. Združeni v tem društvu, katerega namen je braniti osebno čast katoliške cerkve, katoličanov in društev, bomo vspešno odbijali liberalne napade in razbili liberalne naklepe. Laž še nikdar ni premagala resnice in tudi liberalci ne bodo premagali katoliške cerkve, naj tudi namestu enega dobe v „Narodovo“ uredništvo še več tatov.

Širimo dobro berilo in ustanovljajmo tarne knjižnice!

V resolucijah II. slovenskega katoliškega shoda, na katerem je vladalo toliko navdušenja, je pod naslovom „Krščansko življenje“ bila sprejeta II. točka pod črko c): „Osnujejo naj se po posameznih župnijah katoliška izobraževalna društva ter župne knjižnice.“ Če kdaj, je zlasti dandanes neobhodno potrebno širiti dobro berilo med ljudstvo. Niti misliti ne moremo, koliko dobrega učini in koliko slabega zabrani ravno dobro berilo in nasprotno koliko slabega učinijo slabe knjige in časopisi. — Zgodovina nam to jasno dokazuje. Ne bilo bi reformacije, ako bi jej ne pomagala liberalna preša, ne bilo bi revolucije brez časopisja ne imel bi grdi liberalizem med krščanskim ljudstvom toliko privržencev. — Neizmerna množina slabega berila je raztrošena med ljudstvom. Bogataši skrbe in plačujejo tako berilo, ljudje sicer zelo zmožni, a z najslabšimi nameni vanj pišejo in neuka masa vse to povziva kot strup, ker ugaja slabo berilo njegovim čutom in draži živce ter vzbuja strasti. Slabo berilo je postalo nekaterim edina zabava, liki žganjepivcem žganje. Znano pa je, da polagoma propade skoro vsaka kmetijska hiša, kjer se redoma berejo slabe knjige, slabi časopisi. Kdo more popisati zlo, ki je povzročajo pogubni nauki in nazori v posamnih delavskih družinah? kdo naštetiti vse moralne posledice med dijaki in mladino ženskega spola, ki izvirajo po slabem branji? Toda odkod to, da se ta bolezen tako razširja kakor kuga?

Ako se nam bliža hudodelnik, bomo bežali pred njim, ogibali se ga bomo kar najbolj; če pa nasprotno piše največji malopridnež in naj si bode tudi človek, ki je že žlice kradel po župniščih in naj piše v knjige ali časopise, slučajno morda tudi v slovenski časopis, potem bero to

Berač.

(Črta iz podtatranskega življenja.)

Slikar sem. To je božji poklic. Naslikati na platnu, kar je Bog s svojo vsegamogočno besedo vstvaril, ali kar človeška obrazotvornost v neumrjoči duši nareja, je v resnici umetnost. Lahko rečem, da mi je moja domišljija že velikokrat pomagala tako, da sem naslikal podobe, ki jih je javnost občudovala in ki so mi pridobile slavo in spoštovanje. Nasproti sem bil velikokrat prisiljen iskati vzore v naravi, da je bila podoba v domišljiji vstvarjena na platnu popolna. Pred kratkim imel sem slikati berača. Ozreti sem se moral po kakem vzoru v navadnem življenju. Prehodil sem ulice mesta, obiskal sem najrevnejše hiše in koticke, videl sem človeško bedo in revščino, a nisem dobil, česar sem iskal. Tukaj mi ni ugajalo obličje, ki ni bilo še človeku podobno, tam kazal se je izraz greha in strasti, tukaj zopet izraz telesne in dušne propalosti. Tam sem videl pohabljene ude in kosti, takoj zopet so me odvracale raznotere rane in bolezni.

Bil sem že nezadovoljen sam s seboj in s celim svetom. Dvomiti sem začel o svoji domišljiji, ki ni v stanu ustvariti pravo podobo zapuščenega berača — lazarja. Končno po dolgem skanju mi je bila sreča mila.

Istega dne grem iz mesta na sprehod in pri cesti pod križem vidim berača. Že daleč je milo klical in me je vabil, da naj se usmilim revnega lazarja. Njegov glas, poln milobe je zadel struno mojega srca, in ko sem prišel blizu njega in sem hotel vreči mu v klobuk, ki je bil poleg njega na tleh, nekaj krajcerjev, sem ostrmel.

Bil je to mož srednje starosti. Roke in noge je imel s cunjami obvezane, a njegov obraz je bil inteligenten, da lahko rečem, zelo lep. Kar me je najbolj zanimalo, to je bil pogled njegovih oči. O te oči so milo svetile in ta miloba je močno na človeka uplivala. Ko jih je povzdignil in mene pogledal, ali ko je pogledal kviško v nebo, takrat sijala je v njih prisrčna prošnja spojena s čutom neizrečene dobrote.

„To je moj vzor“, mislil sem pri sebi in sem začel ž njim pogovor.

„Zakaj tu prosite?“ vprašal sem ga.

„Veste, gospod“, govoril je z mehkim glasom, ki mi je prešinil srce in kosti, „ubogi lazar sem. Bil sem poprej pridni delavec, a po nesreči sem prišel v tovarni ob roke in noge. Ne morem delati, da ne morem se še ganiti iz mesta in tako sem primoran prositi. Boga moram zahvaliti, da sem takoj v tej hiši našel milosrčne ljudi, ki so me vzeli k sebi, a ker so tudi

revni, me ne morejo sami rediti. Prinesejo me sem vsaki dan in kar tukaj dobim od mimogredočih jim izročim, da jim polajšam trpljenje in skrb, katero imajo z menoj.“

Berač je vse to govoril žalostno in ginljivo, da me je pretresala njegova usoda. Dal sem mu ves drobiž in rekel sem mu:

„Ako si hočete še več pridobiti, dajte se donesti jutri k meni. Bivam v tej in tej ulici. Jaz sem slikar in Vas bom naslikal in za to boste dobili dvajset kron.“

Na beračevem obrazu se je pokazal blaženi nasmeh. Ne vem, ali za to, da ga bom naslikal, ali za to, da sem mu obljubil 20 kron. Zahvalil se je in je obljubil, da pride in jaz sem se zadovoljno vrnil v mesto, ker sem našel vzor za svojo podobo.

Bilo je prijazno jutro in jaz sem pričakujoč berača odposlal edino postrežnico v mesto, da bova sama. Čakam, bila je že dogovorjena ura, da bližala se je že deveta in mojega berača še ni bilo. Večkrat pogledal sem skozi okno, ali ga peljejo ali nesejo. Bil sem že nejevoljen. Mislil sem, da ga je morebiti kateri njegovih domačih pregovoril, da naj se ne da naslikati, ali, da nima nikogar, ki bi ga sem pripravil. —

Nekdo potrka na vrata in na moje povabilo vstopi čedno oblečeni mož. Jaz ga pozdravim in na moje vprašanje, kaj da želi, je odgovoril:

v najvišjih krogih, potem prebava to berilo z vso slastjo tudi „inteligenca“, kaj se le navadno ljudstvo, če dobi v roke.

Sv. oče opominja vernike na nevarnost ter bodri katoliške može, naj širijo dobro berilo, dobre krščanske liste. Slavni Salezijanec Don Bosco je priporočal svojim redovnikom dobro berilo kot najboljšo sredstvo in pomoč pri misijonih. Pogostokrat je rekel: „Razširjajte kjerkoli morete dobre knjige med znanci in prijatelji. Dobra knjiga najde vhod tudi v take hiše, kamor duhovnika ne puste. Celo slabi, izprijeni ljudje jo vzamejo kot darilo ali spomin. Knjiga ne zarudi, kadar se predstavi, in se ne vznemiri ako jo zanemarjaš. Če jo prebiraš, ti razlaga mirno in trezno resnico. Podarjena knjiga leži oprasna na mizi, pogosto nikdo ne misli nanjo. Pride pa ura žalosti, potem ti je zvesta prijateljica, brzo strese prah od sebe, odpre svoje liste in dela spreobrnjenje, kakor je storila pri sv. Ignaciju in sv. Avguštinu. Koliko ljudi so rešile dobre knjige pogube, koliko jih poživile in utrdile v dobrem. Če podariš komu dobro knjigo in ta vzbudi le eno dobro misel, imaš zato zaslugo pred Bogom. Če jo slučajno tudi ne bereš sam, temuč jo bero tvoji sorodniki, znanci, prijatelji, koliko dobrega se na ta način ustvari.“ Tako govori vrlo izkušeni don Bosco. Njegove resnične besede naj navdušijo tudi nas, da bomo skrbeli za dobro berilo. Ljudstvo dandanes rado čita, dajmo mu torej tečne hrane. Ustanovljajmo katoliška bralna društva in farne knjižnice. Čim bolj bo ljudstvo izobraženo, tem trdnije se bo oklepalo katoliške zastave. — Prosimo še enkrat oni odbor, naj sestavi skoro imenik dobrih, koristnih, ljudstvu primernih knjig. —r.

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, 1. decembra. Sodelovalci naše „Jednakopravnosti“ so zelo v zadregi, kadar morajo napolniti svoj listič. Ni čuda! Da bi pisali kaj poučnega, niso zmožni, samih novic iz Idrije in njene okolice je pa premalo, da bi napolnile vse štiri strani. Pomagajo si s tem, da zabavljajo čez nasprotnike in trosijo laži, a včasih take, da kažejo s tem veliko svojo nevednost. Za vzgled vzemimo le to, kar so v zadnji številki napisali čez idrijsko duhovščino.

„Umrle tercijalke zapustijo svoj denar duhovnom, ker mislijo, da bodo zato zveličane.“ — Gospoda okoli „Jednakopravnosti“ pozivljamo Vas, pridite na dan z eno samo osebo, ki je kateremu treh v Idriji službujočih duhovnikov le en vinar zapustila, ker so ti v Idriji že po več let, Vam pač ne bo težko povedati, kedo je zapustil, koliko je zapustil in komu je zapustil. Ako tega ne storite, znate sami, kakšen priimek zaslužite.

„Gospod, Vi ste me včeraj povabili k sebi, da me boste slikali. Prišel sem.“

„Vi se motite, gospod“, rečem. „Jaz Vas včeraj še videl nisem. Res, da sem povabil nekega berača, ki tam za mestom pod križem sedi, ampak ne Vas.“

„Jaz sem tisti berač“, odgovori.

Pogledam bliže v njegov obraz in ta se mi zdi znan. Da, tudi izraz očesa in ta mehki glas ni mi ptuj. Res, on je, toda sedaj je lepo napravljen in zdrav. Odgovorim mu začudeno:

„Ne morem verjeti, da bi včerajšnji berač in Vi bila ena oseba. Ta obleka . . .“

„Je moja praznična obleka“, seže mi v besedo, „ki jo vzamem pri posebnih obiskih, ali ko se želim nekoliko razvedriti po trudopolnem delu. Sedaj sem se čedneje napravil, kajti ne morem se dati naslikati v teh beraških cunjah. Vem dobro, kaj se spodobi.“

„In Vaše roke in noge?“

„Glejte, so popolnoma zdrave. Obvezujem jih le za to, da obudim sočutje mimogredočih do berača — lazarja.“

„To je prevara, goljufija!“

„Da, spoznam, toda na tem svetu ne varam le jaz, ampak vara marsikdo in svet sam hoče biti varan!“

„Duhovni pa nočejo nobenega pobožnega reveža zastopati, ali maševati, da bi s tem dobrim delom sebi v nebeso pripomagali“, piše dalje.

Zopet vas pozivljamo, imenujte le enega reveža, katerega bi ne bili zastopali pokopali. Gospod kapelan, ki pokopuje reveže, službuje v Idriji že 30. leto, tedaj Vam bo pač lahko v tolikem številu let navesti kar celo kopico slučajev, ker tako oblastno pišete. Poročate pri komisiji za osebno dohodnino, da ima katehet, ki je še le tretji pri pogrebi II. vrste navzoč, kar dve sto takih pogrebov, koliko bode še le revežev! Torej le na dan ž njimi!

Drugod pokopujejo reveže, da ga prineso pred cerkev, tam ga duhoven blagoslovi in opravi cerkvene molitve za ranjcega. Tu v Idriji se več stori. Vsacega reveža gre duhoven v hišo blagoslovit, enako kakor bogatina, ga spremi na pokopališče, opravi vse cerkvene obrede popolnoma zastopaj. Gospod pisec, ako ste res kaj moža, navedite le en slučaj, da se je duhoven branil ali da je tirjal od reveža le malo svoto, ako pa tega ne morete storiti, prekličite v listu obrekovanje, ako imate kaj vesti ali časti na sebi!

„Tudi maševati nočejo zastopaj!“ Naše „fanatizovano“ ljudstvo dobro ve, kako skrbi cerkev za svoje otroke tudi v tem oziru, da niso osiromašeni radi milosti sv. maše. Naše ljudstvo je toliko podučeno, da dobro ve, da vsako nedeljo, vsaki praznik in sopraznik domači župnik zastopaj mašuje za vse žive in mrtve svoje fare. Idriječanje dobro vedo, da se vsako leto nad 80 sv. maš opravi za nje prav zastopaj, da ne plačajo niti v. narja svojemu župniku za nje. Vi pa, inteligenca, ki hočete druge učiti, se pa tako blamirate in toliko svojo nevednost v javnost prinašate! Ne bojte se, katoliška cerkev je dobra mati in zelo skrbi za svoje, žalibog, da ima tako nevhvaležne in nevedne otroke!

Politični pregled.

Naš prestolonaslednik nadvojvoda Fran Ferdinand bil je te dni gost nemškega cesarja. Udeležil se je nemških dvornih lovov. Nemški cesar ga je na kolodvoru v Berlinu pričakoval v opravi avstrijskega generala, naš prestolonaslednik pa je iztopil iz vlaka v navadni obleki in ne, kakor se je pričakovalo, v obleki pruskega generala. To je v političnih krogih vzbudilo veliko pozornosti.

Protivoboju. Povodom zadnjega obiska nadvojvode Franca Ferdinanda pri nemškem cesarju Viljemu se je, kakor poročajo zanesljivi viri, proučavalo tudi sredstva in korake proti dvoboju v avstro-ogerski in nemški armadi. Določne določbe proti dvoboju bodo v obeh državah enake.

Nemški katoliki. Generalni shod katolikov iz Nemčije bode prihodnje leto v Mannheimu.

Krščanski socijalci za šolstvo. Najnovejši proračun Dunaja izkazuje za šolstvo na Dunaju za šolske zgradbe 1.716.180 K, za srednje šole 387.130 K, za ljudske šole 17.794.280 kron, za obrtno šolstvo 244.040 K, za druge učne namene 149.580 K. Krščanski socijalci dajo za šolstvo mnogo več, kakor je dajala prejšnja židovsko-liberalna večina in dosti več, kakor „prosto-miselni“, socijalistiški protestanški Berlin. In potem naši „napredni“ nevedneži trdijo, da so krščanski socijalci nasprotniki šolstva.

Misijonarji — roparji. „Francoski listi so ta teden prinesli senzacionalno poročilo o roparstvih, ki so jih izvršili katoliški misijonarji na Kitajskem. Sklicevali so se pri tem na uradno poročilo, ki ga je poslal general Voyrou francoskemu ministru mornarice Lanessanu. General Voyrou je poročal ministru, da je 17. avgusta prišla dolga vrsta misijonarjev s škofom Favierom na čelu in v spremstvu kacic 400 krščenih Kitajcev in nekaj francoskih vojakov pred palačo princa Li v Pekinu in so to palačo popolnoma izropali. Naložili so suhega zlata in srebra v vrednosti kacic 400.000 frankov, vojaki pa so dobili za njih pomoč pri tem roparstvu nakazila vsak na 2000 frankov, katero nagrado jim izplačajo redovnice Sv. Vincenca de Pavla. Ko so drugi vojaki to izvedeli, so posnemali vzgled misijonarjev in začeli ropati, kolikor so mogli, čemur je general Voyrou le z veliko težavo naredil konec.“ Tako „Narod“. „Narod“ je bil v tem poročilu zlobnejši, nego zagrizena framaonska večina francoske državne zbornice. Res so najsrđitejši nasprotniki cerkve taka poročila spravili pred francosko zbornico, a bila so tako lažnjiva, da jim niti večina francoske zbornice, tiste zbornice, ki je nedavno pokazala svoj srd proti redovom z znanim kongregacijskim zakonom, ni zaupala in je predlog poslanca Bertauxa, naj se škofom in misijonarjem glede ropanja izreče graja, zavrgla z veliko večino 314 glasov proti 163 glasovom. Liberalna socijalistiška večina ni mogla dobiti niti enega zanesljivega, resničnega slučaja, da bi mogla izreči grajo. Po poročilu majorja Scotta bile so v Kini vse druge osebe, ki so ropale, ropali so celo visoki svetni evropski kulturonošci in njihove gospe, ne pa misijonarji! Tako pripoveduje tudi dopisnik pariškega „Matina“. „Narod“ mora seve v tej zadevi plesati za cerkvi najbolj sovražnimi listi, ki se namenoma lažejo. Uredništvo, ki ima v svojih prostorih tatu, naj bo glede takih svojih poročil previdnejše!

Cerkveno in židovsko premoženje. Že zadnjič je „Slov. List“ dokazal s številkami, da ima žid Rotsild več premoženja kot vsa katoliška cerkev v Avstriji. Prav primerno navaja

„Zakaj pa nočete delati in z delom si poslužiti vsakdanjega kruha.“

„O gospod, trudapolno delo, mi toliko ne bo neslo. Ako danes hoče delavec dostojno preživeti sebe in družino, mora delati bolj, kot prenesejo njegove moči. Dokler je mlad, ga izžamejo kakor citrono, ko je star, ga pahnejo ven na pašo. Mislil sem tedaj: ako ti imaš beračit na starost, navadi se že v mladosti in verjemite mi, da mi sedanja obrt več nese, kot takrat, ko sem bil pridni delavec. Najdejo se, ah najdejo se sočutna srca, ki darujejo beračem saj del od tega, kar bi sicer razmetali pri raznih veselicah in potratih.“

Taka brezobraznost in propalost me je tako razkačila, da sem zaklical:

„Jaz ne potrebujem takega berača! Tam so vrata!“

„Dobro“ reče berač, „toda poprej mi morate povrniti mojo današnjo škodo.“

„Kako?“

„Da gospod! Med tem časom, kar se mudim pri Vas, bi lahko pod križem zaslužil par grošev.“

„Želite morda, da Vas naznanim policiji?“

„Tega se ne bojim. Že večkrat sem imel ž njo opraviti. Ko me prežene iz tega mesta, grem v drugo. Svet je velik in povsod so usmi-

ljena srca, Vi pa morete svojo grožnjo izpeljati le takrat, kadar Vas zapustim in jaz poprej ne grem, dokler ne povrnete škode. Bodite pametni. Vi ste mi obljubili 20 kron in ker me nočete naslikati, imel bi pravo, terjati celo svoto da pa spoznate, da je tudi berač lahko usmiljen zahtevam polovico.“

Ta hladnokrvnost in zavest me je prese-netila. Začudeno sem ga opazoval in v duši se mi je rodila misel, da ta človek z gotovostjo računa na svojo zmago. Njegova visoka postava, močna roka, odločnost v obrazu in ta čudni izraz očesa, vse to me je prestrašilo. Prišlo mi je na misel, da je ta človek najprej pregledal hišo, in ko je vedel, da sem tu sam in da je edina postrežnica ravno odšla v mesto, postopa sedaj lahko predrzno in smelo proti meni. Kaj sem hotel začeti? Ven ga vreci? Bil sem pre-slaboten. Klicati za pomoč? To bi bilo zastopaj. Vzel sem tedaj 10 kron in sem mu jih dal. On se je zahvalil in odšel. —

Drugi dan grem zopet za mesto, toda berača ni bilo več. Šel je zopet drugam iskat sreče in jaz sem si za 10 kron saj to pridobil, da sem naslikal po onem vzoru, ki sem ga pod križem videl podobo berača, ki je vzbujala splošno pozornost.

list „Steyr. Ztg.“ še sledeče podatke. Žid Jonas Königswarter je prišel l. 1852 na Dunaj in je imel premoženja do 42.000 gl. L. 1894 so pokopali njegovega sina, ki je med tem baron postal, in zapustil nič manj nego 100 milijonov gl. Žid Reitzes od dunajskega tramvaja je prišel na Dunaj l. 1860 iz Kolomeje, danes ima nad 200 milijonov gl. — Žid David Gutman, je svoj čas prodajal vžigalice po raznih dunajskih kavarnah, danes ima nad 100 milijonov premoženja. — Te trije židje so torej v 50 letih pridobili več premoženja, kakor ga ima vsa katoliška cerkev. In vendar se še ni (do sedaj nikdo izmed slovenskih ali neslovenskih liberalnih poslancev, tudi dr. Tavčar je molčal) pritožil zoper žide, kojih premoženje znaša približno 3800 milijonov.

Zakaj so nekateri prestopili v protestantovsko cerkev? 1. Zato, ker so ti vedno zelo slabi katoličani bili. 2. Ker katoliško vero prav malo ali pa nič ne poznajo. 3. Ker ravno tako malo poznajo luteransko vero, nje ustanovitelja, njegovo življenje in njegove spise. 4. Ker se sploh malo ali pa nič ne brigajo za vero. 5. Ker so se dali nekateri privedi k odpadu v sili podkupljeni, vsled raznih obljub ali pa v pijanosti. 6. Ker so se pozneje sramovali, dano besedo snesti. 7. Ker so se dali zapeljati po raznih lažeh in obrekovanjih zoper svetnike, zoper duhovnike in sveto katoliško cerkev. 8. Ker niso poslušali glasu svoje vesti in se niso brigali za odgovor, kojega bodo morali dati pred Bogom. 9. Ker niso dovolj vedeli, v kako nesrečo lete, kako bol prinašajo svojim družinam in kako nevarnost zanetujejo v državi. 10. Ker hočejo s svojim odpadom demonstrirati zoper katoliško avstrijsko vladarsko hišo, zoper papeža in duhovščino. 11. Ker hočejo pripraviti most iz luteranske Pruske v Avstrijo. 12. Ker hočejo „svobodno“ brez morale živeti, ne pomneči besedij gospodovih: „kdor hoče biti moj učenec, naj zataji samega sebe, vzame svoj križ na se in hodi za menoj“ in pa „kdor cerkve ne poslušaj, naj ti bo kot nevernik in očitni grešnik.“ In s temi zagrizenimi sovražniki sv. cerkve in habsburške vladarske rodbine glasujejo slovenski liberalci!

V ameriških zjedinenih državah vrlo napreduje katoličanstvo. Pred 120 leti je bilo ondi od 30 do 40 tisoč katolikov z enim samim škofom. Danes nahajamo tu 18 nadškofov, 80 škofov, 13 opatov, veliko število moških in ženskih samostanov. Vseh katoličanov pa je po najnovejšem štetju 10 milijonov. Po pravici pravi nek ameriški list: „Zjedinjene države so domovina sv. cerkve.“ Najimunitnejši protestantje pristopajo v našo cerkev. Isti list poroča o razmerju nekatoliških listov do naše cerkve. Mej drugim pravi: „Nekatoliški listi pišejo vsikdar trezno in dostojno o katoliški cerkvi in njenih napravah. O lažeh in obrekovanjih, kakoršno nahajamo skoro v vsakem liberalnem listu po Avstriji, ni govora. Katoliškega duhovnika vsi krivoverci spoštujejo.“ — In pri nas? Ni ga dne, da bi se v dnevniku „intelligence“ „Slov. Narodu“ ne napadel ta ali oni duhovnik na najpodlejši način, kakoršnega so zmožni le tisti, ki so po raznih „špekamrah“ ričet jedli.

Novo bajko o jezutih razširja evangelijska zveza. L. 1860 namreč je mirovno pogodbo med francoskim cesarjem in Napoleonom VII. in kitajsko državo prestavil v kitajščino jezuit Delamare, kakor poroča evangelijska zveza. Pri tem je pa v prilog misjonarjem pogodbo v kitajščini falcificiral. Ta vest je pa popolnoma iz trte zvita navadna laž. V vseh letnih zapiskih družbe Jezusove ne nahaja se ime Delamare!

Združenje narazen. Francoski socialisti imajo skoro vsaki mesec poskuse za združenje frakcij. Tak sestanek se je vršil začetku novembra v Jorij. Vspah sestanka je bil da so se popolno sprli. Vstanovila se je „socialistična stranka Francoska“ ki stoji nasproti francosko socialistični stranki pod vodstvom Jauresa. Prva se drži Marksovega nauka, druga pa je vrgla idealizem v kot in se je podala na „kšeft“ kar se da sklepati iz dejstva, da ji pripadata Milerrand in Bavdin.

Framasoni proti krščanskim šolam. Zagrizeni sovražniki katoliške cerkve na Francoskem niso zadovoljni s tem, da so izgnali na tisoče redovnikov in redovnic iz dežele. Njihovi napadi veljajo sedaj redovnim šolam. V francoski poslanski zbornici se je osnovala posebna skupina poslancev, ki ima namen, potegovati se za „svetni značaj“ šolstva, to se pravi, iztrgati cerkvi tudi tiste zasebne šole, ki jih še ima.

Nemška kultura v Afriki. Nemški listi se silno navdušujejo za svobodo Burov. Kako pa Nemci sami izvršujejo svobodo napram črnem v njihovi naselbini v Kamernu v Afriki! Ondi je bilo obsojenih mnogo nemških trgovcev radi krutosti, s katero so nastopali proti črnem. Ti nemški kulturonošci so črnce nasajali na drogove, jih s petrolejem polivali ter jih potem zažgali. Taka je nemška kultura, kadar dobi oblast nad slabjšim. Nemci nimajo prav nič vzroka zgražati se nad angleško krutostjo!

Domače novice.

Velik obrtni shod bode jutri ob 2 uri popoldne v veliki dvorani tukajšnjega „Mestnega Doma“. Obrtniki udeležite se ga!

Javno predavanje. Prihodnjo sredo točno ob 1/28. uri zvečer bode imel zanimivo javno predavanje gosp. dr. J. Janežič v veliki dvorani „Katoliškega Doma“. K obilni udeležbi vabi odbor „Slov. kršč. soc. zveze.“

„Verdumtes Volk“. Tavčarjeva zloglasna izjava o neumnosti našega ljudstva še vedno vznemirja vse narodnjake in domoljube, ker so prepričani, da je vsled tega univerzi odklenkalo. „Narodovci“ so zato nekaj dnij bezlali, potem jih je še-le postalo malce sram in so se začeli zagovarjati. „Narod“ piše, da je rekel dr. Tavčar: „Dem slovenischen Volke ist eine grossartige Volksverdummung noch für ein Jahrhundert garantiert“, da pa s tem ni zadel naroda, ampak klerikalce, ki hočejo narodu ukrasti zdrav duševni razum. Le dvoje je mogoče, ali so klerikalci že vzeli narodu razum in je tedaj naš narod že „ein grossartig verdumtes Volk noch für ein Jahrhundert“, ali pa mu niso vzeli razuma in je narod pameten, tedaj so pa „ein verdumtes Volk“ liberalci, ki so dr. Tavčarju verjeli čenče o velikanskem poneumljenju slovenskega naroda. Za vseučilišče bi bili tedaj sposobni le še klerikalci, ker še niso „verdummt“.

Nune in umetnost. Celovski škof bode odstopil nekdanjo škofijsko cerkev v Krki na Koroškem nunam. Koroški deželni zbor je bil sicer proti temu, ker ne želi, kakor pravi „Narod“, ki pozna liberalnih bratov želje, „da bi se privlekle nove nune v deželo.“ Toda ministerstvo je dovolilo in nune dobe ono cerkev. „Narod“ ima pa še drug vzrok, zaradi katerega je proti nunam, da bi dobile krško cerkev, češ, „da se je bat, da bodo nevedne nune uničile v cerkvi nahajajoče se umetnine.“ Tako piše tepec, ki ima pred nosom nunsko cerkev, jedno najkrasnejših stavb na Kranjskem, tepec, ki ne ve, da so nam najlepše slike v deželi napravile in zapustile nune velesovske. Tega tepca primerna je tedaj opomnja, da celovski škof prodaja stare cerkve nunam, kakor stare hlače. Katoliške nune povsod podpirajo umetnost in idealnost, zato jih „Narod“ črti in napada, liberalne cipe, ki so se privlekle v deželo pod zvonarja, da prodajajo nemoralnost, pa „Narod“ ljubi in jih nikdar ne napada, ker mu pomagajo delati stranko.

Tako pišejo osli! Pred kratkin je še „Slovenski Narod“ bobnal, da so tolovajstva na Kranjskem prišla na dnevni red, ker je mlajša duhovščina vsa podivjana in ker se škof ne dá ukrotiti. Hvalil je starejše duhovnike, zlasti pa zlate čase pod škofom Wolfom. Ta teden je pa pisal: „Pred 50. leti se je hudodelstev še veliko več primerilo, kakor sedaj.“ In dostavil je vzrok: „ker ima cerkev pravzaprav še danes vso vzgojo ljudstva v rokah.“ Ali ni to logika dolgoušcev?

Še nekaj budalostij liberalcev. „Soča“ in „Narod“ bičata škofa v Poreču, ker se baje „v Kanfanaru trije duhovniki na škofov ukaz niso udeležili volitev za deželni zbor.“ Goriškega nad-

škofa pa bičata, ker je „naščeval slovenske duhovnike, da so strastno zganjali ljudi na volišče.“ Kaj naj tedaj store duhovniki, da bo liberalcem prav? Na volišče smejo duhovniki iti, toda edino le — za liberalce. Pišeta namreč črno na belem: „V cerkvi gremo za duhovnikom, a v politik hodi on z nami.“ Ali ni budalost ta trditev, da liberalci hodijo v cerkvi za duhovnikom, ko se jih v cerkvi pri pridigah nikdar ne vidi? Še večja budalost je zahteva, da naj duhovniki v politiki hodijo z liberalci in tedaj pomagajo Gabrščeku in dr. Tavčarju sramotiti katoliške naprave. Vrhunec budalosti pa doseže, kdor dlje časa čita liberalne liste, ki delajo z logiko kakor svinja z mehomo.

„Volksverdummung“. „Narod“ poroča, da je v naši deželi 40 tisoč analfabetov, katere imajo klerikalci na svoji vrvi in da je zato dr. Tavčar govoril o „Volksverdummung“. Isti dr. Tavčar je pa tudi že rekel, da dežela žrtvuje za šolo srčno kri. Vzrok za „neumnost“ naroda naj se tedaj išče v slabih šolah in v liberalnih učiteljih, ki „sesajo naroda srčno kri“, brati pa otrok ne naučijo dobro.

„Gorenjec“. „Gorenjec“ se sramuje govora, ki ga je imel dr. Tavčar nedavno v državni zbornici proti kongregacijam. Kar na kratko omeni, da je govoril v imenu liberalcev dr. Tavčar. Ali se g. Pirc, sramujete ponatisniti govor svojega tovariša, ki je na tako nečuden način blatil slovensko ljudstvo, ali pa se bojite pokazati bravcem svojega lističa zastopnika bele Ljubljane v pravi luči. — „Resnicoljubni“ „Gorenjec“ naj le pove, da je dr. Tavčar skoro gotovo precej škodil akciji za vseslovensko vseučilišče s svojim govorom, v kojem je naslikal naše ljudstvo kot nevedno in toliko let zaostalo v kulturi. — Ko bi ne bilo v Kranju g. ravnatelja Hubada in g. dekana Koblarja, bi ne imel „Gorenjec“ nobenega gradiva. V zadnji številki se po stari navadi zaletava zopet v gospoda ravnatelja, na kojega stopinje natančno pazi. Imenuje ga „monstrum scientiae“. Mi smo mnenja, da pripada ta epiteton gotovim juristom, ki so študirali, a ne dokončali svojih študij. Capito, prečastiti g. Ciril Pirc?

Iz Kranja. Govori se, da bode električna razsvetljava otvorjena že 15. t. m., kar pa zelo dvomimo, ker delo sedaj v zimskem času počasi napreduje. — Ta teden je bilo v čitalnici „Urania“ gledišče. Predstave so bile slabo obiskane.

Slovenci za Poljake. V političnem pregledu poročamo o grozoviti krutosti Nemcev v Južni Afriki. Pa tudi v nemški državi niso Nemci dosti boljši proti Poljakom. Zatirajo uboge Poljake, kjerkoli morejo. Te dni se je zgodil strašen slučaj. Ker poljski otroci niso mogli nemškim svetnim učiteljem odgovarjati iz katekizma v nemščini, zaprli so otroke v šolo in jih grozovito pretrepavali. Matere otrok so prihitele in zahtevale svoje otroke. Ena mati je hotela siloma v šolo. Radi tega je prusko sodišče ob sodilo matere na večmesečne kazni! Vse slovensko časopisje se zgraža nad tako krutostjo. Po slovanskem svetu se nabirajo darovi za uboge poljske matere in tudi obč. svet ljubljanski in krščanska ženska zveza v Ljubljani ste v ta namen odposlali znatne svote.

Z Gorenjskega. „Gorenjec“ prinaša v svoji zadnji številki dopis iz predoseljške župnije. Pripoveduje, da so hodili trije berači, njim na čelu naš gospod župnik, beračiti za škofove zavode. — Vprašamo: kaj briga dopisuna naša fara in kaj se godi v njej. Darovi so prostovoljni in kakor doslej, tako jih bomo dajali tudi še nadalje za potrebne zavode, ki bodo ščitili naše sinove pred raznimi liberalnimi zapeljivci in sleparji. Pozivljamo onega dopisuna, da podpiše drugič svoje ime, da vemo, s kom imamo opraviti. Prepričani smo namreč, da dopisnik ni iz naše fare, temuč iz Kranja. Saj so tu nekateri ljudje, ki vedno vohajo in povprašujejo, kaj se godi v posamnih farah ter vse to — naj si bo resnica ali ne — ponatisnejo v svojem ogledalu. Naravnost škandalozno pa je, da se naš neumorno trudeči in obče priljubljeni stari gospod župnik in svetnik že v par številkah tega zakotnega lističa napada.

Slovenska misijonarja na Kitajskem. V Kino, v pokrajino Hup-pè, sta danes odpotovala

tukajšnja frančiškana čč. P. Baptista Turk iz Toplic pri Novem mestu in br. Urban Žele iz Slavine na Notranjskem kot misijonarja v dotični kitajski pokrajini. Bog blagoslovi njiju trud in delovanje!

Stavkati so pričeli te dni delavci pri Kornu.

Poljudna predavanja. Prejpreteklo nedeljo prirejeno poljudno predavanje je vzbudilo opravičeno nado, da se bodo taista v Ljubljani udomačila, kakor so se udomačila v drugih mestih. Ta predavanja so namenjena v prvi vrsti priprostemu ljudstvu ter vsem slojem delavskega stanu. Saj ravno delavec mora ogromno večino svojega časa vporabiti v fizično delo, da preživi sebe in svojo družino; za svojo izobrazbo in omiko mu preostaja bore malo časa, še manj pa denarja, da si nabavi dobrih knjig, katere so za delavski stan veliko predrage. Namen poljudnih predavanj pa je tej nepriliki priti v okom s tem načinom, da so se pričela poljudna predavanja, kjer se bodo razmotrivala z živo besedo v priprosti obliki vprašanja iz vseh delov človeške vede, važna ne samo za izomiko duha, ampak tudi za praktično življenje. Modroslovje, pravo, medicina, elektrotehnika in druge znanstvene stroke bodo našle predavateljev, ki bodo željnimi poslušalcem razmotrivali v umni besedi dotične snovi. Taka predavanja so važna pa tudi iz narodnostega stališča, saj smo ravno v času, ko zahtevamo Slovenci najvišjo šolo, vseučilišče. Komur je torej za duševno povzdigo našega naroda, komur je ležeče na tem, da se Slovenci povzdignemo do najvišje stopinje izobrazbe in omike tudi v nižjih slojih ljudstva, ta bode gotovo po svoji moči pripomogel k zgradbi tega velikega poslopja. — Prihodnjo nedeljo se bode vršilo v mali dvorani mestnega doma drugo predavanje v letošnji sezoni. Predavala bodeta gospoda dr.-ja med. O. Krajec in A. Praunseis: „Človeško telo, kako je sestavljeno, razkazano s preparati, modeli in podobami.“ Predavanje je samo na sebi zanimivo, a važno tem bolj, ker bode sledila temu predavanju še cela vrsta medicinskih predavanj. Vabljen je toraj vsakdo k temu predavanju, ker s tem mu bode omogočeno lažje umeti razna obolenja posameznih človeških organov, ako ima pojem o sestavi človeškega telesa.

Za Prešernov spomenik je nabranih 30.000 kron.

Politično društvo „Pozor“ v Ptujju priredi v nedeljo 15. decembra t. l. ob 11. uri dopoldne v dvorani „Narodnega doma“ v Ptujju javni shod s sledečim vsporedom: 1. Nagovor načelnika. 2. Poročilo o ustanovitvi slovenskega vseučilišča v Ljubljani. 3. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Otvoritev ljudske knjižnice v Šmihelu. Ob mnogobrojni vdeležbi članov in somišljenikov vršila se je, kakor smo že v zadnjem listu omenili, pretečeno nedeljo ob 3. uri popoldne v knjižnični sobi (v pritličju Šmihelske kaplanije) oficijelna otvoritev, pred komaj dobrim mescem osnovane „Ljudske knjižnice v Šmihelu pri Rudolfovem“. Ko je bil že ves odbor skupaj in soba popolnoma natlačena z navzočimi člani, pozdravil je predsednik g. Konrad Seifert navzoče s kratkim a lepim nagovorom, v katerem je zlasti dal duška svoji radosti, da se je „knjižnica“ v tako kratkem času probudila v nje javno življenje in obrodila vsekakor le skromne, vendar pa nepričakovano povoljne sadove svojega pričetka. Konečno zahvalil se je v ganljivih besedah celemu odboru in vsem, ki so razvitku knjižnice kaj prispevali za neumorno sodelovanje, ter je prosil, da tudi nadalje vstrajajo v gorečnosti in ljubezni do knjižnice. V zadnjih njegovih besedah proglasil je knjižnico ko oficijelno otvoreno ter ji želel lepo bodočnost in veliko vspeha nje vznesenem namenu. Nato je pojasnil tajnik gospod Fr. Šalehar upravo in poslovanje knjižnice ter seznanil navzoče z najpotrebnejšimi točkami pravil. Za tajnikom oglašil se je odbornik gosp. Franjo Pirc. Ker je bilo mej navzočimi mnogo takih, ki še niso imeli jasnih pojmov o knjižnici, razlagal je v daljšem predavanju namen in pomen „Ljudske knjižnice“, ter v to svrhu kazal na svoje dosedaj priobčene članke v „Dol. Novicah“ in „Slovenec“ in seznanil navzoče površno tudi z dosedaj še neprijavljenimi na knjižnico se na-

našajočimi spisi. Omenjeno predavanje priobči se po občnem zboru v primerno skrajšani obliki kot poseben članek v tem listu. Za danes naj le še omenim, da se je omenjeni govornik h koncu svojega predavanja v imenu odbora pri srčno zahvalil gospodu predsedniku za njegove neprecenljive zasluge, posebno pa omenjal one, v zgodovini knjižnice uvekovečene zlate zasluge, ki si jih je pridobil za društveni porod prvi ustanovni predsednik g. Franc Kalan. Le-ta je kot poslednji govornik s svojimi umestno izbranimi besedami prisvojil vso navzočo mladino za pevski zbor, katerega vodstvo v pouk prevzame iz posebne naklonjenosti g. učitelj Kalan. Ko se ni nihče več k „besedi“ zglasil, izročili so se ključki do knjižnične omare g. knjižničarju, kateri je nato omaro odprl. Pogled v omaro osupnil je vsakega izmed navzočih. Kdo bi si bil mislil, da hrani že tolikanj lepih knjig! V tem kratkem času in pri naših skromnih razmerah nabralo se je blizo 320 raznolikih knjig, izmed katerih je že skoraj 250 popoloma urejenih in lepo vezanih ter v izposojevanje knjižničnim članom ugodnih. Radostno in z veliko vnemo segali so člani po knjigah, katere so si iz dotičnega imenika vsak po svojem ukusu izbrali. Krog 5. ure zaključil je predsednik otvoritveni shod, s prošnjo, da se še v obilnejšem številu vdeležo prvega občnega zbora, ki se vrši prihodnjo nedeljo ob 3. uri popoldne v deški ljudski šoli. S tem dnem stopila je „Ljudska knjižnica“ zdrava in čvrsta v javno življenje, kljub vsem oporekam in zaprekam, ki so jo ovirale pri svojem početku. Ti prijazni, idilični Šmihel pa si s tem dnem vsemu svetu pokazal, da v Tvojem osrčju še živi mladi čvrsti zarod, ki se zaveda svoje slovenske narodnosti, ponosa in ljubezni do skupne matere Slave. Da, ponosna znaš biti ti neznanca, a po dejstvu v občni blagor napredna, prijazna vasica na svoj novi napredek, Tebi „Ljudska knjižnica“ pa, želim obilo božjega blagoslova in lepe bodočnosti in v to svrhu Ti kličem v pozdrav: „Bog in narod!“ Franc Povljanski.

Zveza katoliških nemških kmetov na Gorenjem in Srednjem Štajerskem bo z novim letom 1902 odprla lastno zavarovalnico proti ognju. Leta 1898 se je na Štajerskem plačalo zavarovalnine proti ognju 4,709.444 K, a zavarovalnine so izplačale za nesreče samo 2,075.311 K. Zavarovalnice so torej profitirale nad 2,000.000 K. Te milijone bi lahko imeli kmetje v svojem žepu, ako bi imeli svojo zavarovalnico, mislijo si nemški kmetje, in z novim letom bodo res otvorili lastno zavarovalnico. Na Kranjskem pa se vsaka ustanovitev v blagor kmečkega stanu prej oblati od liberalne strani, predno se še more le količkaj udomačiti. Upamo pa, da bomo kmalu s kmetско zavednostjo strli tudi to nasprotstvo!

Zahvala. Podpisani Marko Ljubič iz Vrlave št. 29 okraj Litija zavaroval sem hišo in gospodarsko poslopje za 1400 K. pri domači „Vzajemni zavarovalnici“ v Ljubljani. Dne 20. novembra mi je uničil požar pri „Vzajemni zavarovalnici“ zavarovana poslopja in se mi je zavarovalnina danes lojalno v celi svoti izplačala. Za točno in naglo plačilo se „Vzajemni zavarovalnici“ lepo zahvaljujem in jo prav gorko priporočam vsem, ki hočejo zavarovati svoje imetje pri domači zavarovalnici. — Volavle dne 24. novembra 1901 Marka Ljubič podpisal Gale m. p. — Od podpisanega županstva se uradno potrjuje. Županstvo Trebeljevo 24. novembra 1901 — Josip Gale župan m. p.

Jedno najlepših stavbišč v Ljubljani posestvo gospe Piklove za Frančiškansko cerkvijo in ob novo otvorivši se cesti je kupil gospod primarij dr. Vinko Gregorič za 66.000 kron.

Pri deželnozborskih volitvah na Goriškem so zmagali v kmečkih občinah štirje kandidatje krščanske stranke in le dva liberalca, z jako majhno večino. Liberalci so oslabiljeni. Tudi na Goriškem se pričinja jasni! Naj bi ondotni rodoljubi le najodločnejše sli v boj proti liberalnemu sleparstvu!

Važni shodi so se vršili preteklo nedeljo pri Devici Mariji v Polju in na Dobrovi. Na stotine ljudi je navdušeno sprejelo resolucijo za slovensko vseučilišče, ob enem pa tudi najodločnejše protestiralo proti dr.

Tavčarjevemu govoru v drž. zboru. Isto nedeljo je bil tudi manifestacijski shod za slovensko vseučilišče v Ljubljani, a reči moramo, da se je nadeželi, katero liberalci imenujejo „zabito“, udeležilo primeroma več ljudi vsakega shoda za slovensko vseučilišče kakor pa v „napredni“ Ljubljani. Ako bi na manifestacijskem shodu v Ljubljani ne bilo delavcev, bi si Ljubljana slabo osvetila lice.

Vzgleden dušni pastir. Na Roveriji v Istri je nedavno obhajal 25letnico odkar izvršuje svoje pastirstvo v Juršičih, preč. g. Josip Velikanje, rodom Slovenec. O njem piše jako lepo „Naša Sloga“. Josip Velikanje je prišel na Roverijo, ko je bil tamošnji hrvatski narod v najžalostnejem stanju, takorekoč podivjan. Z neustrašenostjo se je lotil dela kulture, na lastne stroške je zidal šolo in začel v njej poučevati. Podivjanim svojim župljanom je moral vcepljati najprvotnejše nauke gospodarstva. A o moralni propalosti ljudstva priča najbolje dejstvo, da je moral s pištolo v roki hoditi okolu. Danes je po 25letnem trpljenju tega vzornega duhovnika Roverija jeden najkulturnejših krajev Istre. Lahoni ga kot buditelja hrvatskega naroda seveda črtijo, a narod mu je danes hvaležen in ga proslavlja.

Kmetijsko zadrugo v Sinčivasi na Koroškem so zopet slovenski in nemški liberalci v zadnjem času hudo napadali ter ji prerokovali neizogiben propad. Toda že so morali zopet utihniti. Ustanovitelj zadruga, gosp. vikarij Podgorc, namreč naznanja, da sta nedavno preiskala dva od poljedeljskega ministerstva poslana uradnika sinčivaško zadrugo ter sta našla vse v najlepšem redu. In nasprotniki so morali vnovič utihniti. Seveda čez nekoliko časa bodo zopet začeli rovat. A norec, je kdor jim verjame.

Razne stvari.

Prestolonaslednik posestnik na Hrvaškem. Nadvojvoda Fran Ferdinand je kupil gradove in lov okolu Vinkovca.

Rusko vseučilišče v Parizu, otvorilo se je 16. t. m. V Parizu nahaja se jako veliko ruske mladine in bode imelo gotovo na to veliko priulačno silo. Vseučilišče imenuje se „Ecole Russe des Hautes Etudes sociales“ in je delo ruskega odseka mednarodne zveze za razvoj znanosti, umetnosti in vzgoje v Parizu. Predava se o naravoslovji, državne in pravne znanosti filozofiji, svetovni, cerkvena in o zgodovini umetnostij; nadalje se vrše predavanja in praktiški tečaji o politiki, kmetijstvu, o socijalnih, cerkvenih in slovstvenih odnošajih ruskih in in sosednih držav.

Zveza katoliških avstrijskih učiteljskih društev šteje že nad 4200 članov učiteljev. Zadnje dni se je ustanovilo katoliško učiteljsko društvo za nemške kraje Moravske.

Boj zoper pijančevanje na Ruskem. Dobro urejen in premišljen boj ruske vlade zoper pijančevanje je dosegel že toliko uspeha, da se je število pijancev na Ruskem zelo zmanjšalo, tako, da je splošna statistika lansko leto v tem oziru postavila Rusijo na poslednje mesto. Na Ruskem pijanega človeka, ki ga zasačijo na ulici, zaprejo, postavijo pred policijo in zdravniško pregledajo. Kadar se naspri, sestavi se ž njim zapisnik, potem ga pošljejo domov, ali policija celo stvar naznani sodnji, katera navadno pijanca obsodi k denarni kazni. Največji pijanci na Ruskem so pa Nemci, katerim ruska „vodka“ sploh diši.

Slabo berilo. Konec oktobra tega leta so našli blizo Poštorne na Moravskem mladega moža, ki se je usmrtil. Spoznan je bil v njem Ant. Sedliček, stavbeni praktikant, doma v Ogorskem Brodu. Pri njem je bilo najdeno pismo, v katerem je bilo zaznamovano: „Odpustite mi; opominjam vse znance, da se varujejo slabih knjig. Te sem jaz bral in so me pogubile!“ Predno je prišel do spoznanja te resnice, je zgubil življenje.

Otroci morajo večkrat menjati v šoli prostore. Na VIII. mednarodnem higijenodemografskem zboru v Parizu se je obravnavalo tudi o tem, kako nevarno je za zdravje, ako morajo učenci dalje časa ali celo vse šolsko leto sedeti

na istem mestu. Kongres je govoril o tem posebno z ozirom na vpliv, kakšnega ima razsvetljava onega mesta na učenčev vid. Na temelju fotometriških izkustev se je dognalo, da morajo menjati učenci svoja mesta vsakih 8—14 dni. Seveda je še več drugih vzrokov, zlasti pozimi, da morajo učenci menjati svoja mesta.

Nenavadna goba. Franc Slama, posestnik v Dolnoboski pri Kralovicah na Češkem je našel v svojem gozdu jurčka nenavadne velikosti. Premer njegove podstave je bil 35 cm., debelost iste 88 cm. in je vagal 130 dgr. Posebno je bilo še to, da se je nahajalo pod klobukom te gobe še 17 malih jurčkov.

Koliko tehta muha. Neki nemški „učenjak“ ni imel nujnejšega dela kakor tehtati muhe in je spoznal: Navadna muha tehta 35 mg. 28 muh 1 g, 28.000 pa en kilogram. V Berlinu so stehali celo mušjo nožico, ki je tehtala 0,9 mg; perotnica mušja pa je tehtala 2,5 mg. Koliko neki tehta liberalca, kadar je — muha?

Vseučilišče v Ljubljani.

Včeraj se je razpravljalo zadevo o vseučilišču v Ljubljani pred državno zbornico. Nujni predlog za naše vseučilišče je utemljeval dr. Šusteršič tako navdušeno, da je vzbudil splošno pozornost. Vsenemci so kričali, a so se končno morali pobrati proč, kajti Vsenemci, dr. Tavčarjevi znanci, razumejo le psovke, stvarna razprava jim zaveže jezik. Laž je, kdor trdi da je naš narod inferioren, klical je Nemcem in njihovim zaveznikom dr. Šusteršič. Na podlagi števila vseučilišč obiskujočih naših dijakov je dejal govornik, da se za frekvenco bodoče univerze lahko skupno z bogoslovci vzame število 1000. Vprašanje, od kod dobiti profesorjev, nas prav nič ne spravi v zadrego. Kjer še ni univerze, tudi še ni učnega osebja. Narod, ki ima odlične svoje sinove na tujih univerzah in čegar sinovi so bili Vega, Kopitar, Miklošič, Krainz, bo v najkrajšem času dal potrebnih učnih moči za univerzo v Ljubljani.

Kar se tiče finančijelne strani, bi ljubljanska univerza obteževala proračun le za 400.000 kron. Ako se pomisli, da je letni državni proračun za univerze 11 milijonov kron, pač ni velika zgorajšnja svota za narod, ki je bil vedno zvest državi in je branil državi dežele na jugu. Čas mora priti, ko bo država vsem svojim narodom pravična, in prepričan sem, dejal je dr. Šusteršič, da bomo dosegli tudi to, kar danes opravičeno zahtevamo.

Slovani so mu burno pritjevali. Naučni minister Hartel se ni ugodno izrazil o našem vseučilišču. Govoril je dalje Vsenemec Berger proti, Čeh Začek za, Hortis, Pommer, Kathrein, proti, Ferjančič in Klaič za. Javorski je imenom Poljakov govoril proti nujnosti. Glavni govornik proti je bil Wolffhard, glavni govornik za pa Ploj. Prišlo je do burnih prizorov. Čehi so hoteli Vsenemce preteptati. Pri glasovanju predlog o nujnosti ni dobil potrebne dvetretinjske večine in se bode o njem obravnavalo v smislu poslovnega reda. Za nujnost so glasovali samo Čehi, opozicijski Poljaki, Rusini ter Jugoslovani. Poljaki so glasovali proti.

Gospodarske stvari.

Kakšna toplota naj bo v hlevih? „Gorkota v hlevu je pol hrane za živino“, pravi star pregovor. Resnica je, da v mrzlih hlevih žival potrebuje veliko več krme, da se ohrani, nego v primeroma gorkih. Tōda mera za gorkoto hleva je pri raznih vrstah živali jako različna. Najhujši mraz dobro prenesejo ovce, ker imajo debel volneni kožuh, pod katerim že pri 8° R. dobro vspevajo. Nasproti temu potrebujejo žrebca veliko več gorkote, namreč okoli 14° R. Goveda je navajena bolj srednje mere od 10—12°. Svinje pa, če nimajo dovolj topel hlev in dosti suhega nastilja, ponašajo se slabo, kakor na rast, tako tudi na vago.

Uzroki, da svinje žro svoje mlade. Da svinje žro svoje mladiče, se čestokrat zgodi. Uzrokov za to je več, vendar pa sta dva, vsled katerih se to najpogosteje zgodi. Prvi vzrok je nekak strah, katerega žival ita, vsled slabosti v sebi ima, pa če navrh tega še količkaj vidi ali sliši plašnega, je naenkrat vsa divja in ne vé, kaj bi počela. Radi tega je treba okoli hleva take živali skrbeti za mir, posebno če se iz tega hleva kaj vzame za zaklati, treba to živinče tihoma odgnati v stran, da se ne sliši v hlev cviljenje ali pasje lajanje. Zgodilo se je namreč že, da je doječa svinja, baš ko je to slišala, kmalu podavila celo gnjezdo mladičev. Enako treba varovati take svinje vsacega družega ropota, kar jim razburja živce, da so popolnoma plašne in divje. Drugi vzrok za to je nepravilna klaja brejim svinjam. Neki ameriški svinjerejec je opazoval, da svinje, ki so navajene na težko prebavljivo hrano, veliko preje se loté praset, nego one, ki so se hranile z zelenjadjo in drugo lahko krmo. Tako je dajati brejim svinjam za hrano zelenjad, ali če te ni, kakšne buče, korenje itd., nikakor pa ne krompir, ker ta je težko prebavljiv. Navrh je treba še paziti, da v takem času, ko ima svinja povreči, ne sme se prestavljati iz jednega hleva v družega, ker v novem hlevu je še veliko bolj nepokojna. Ker je ta žival tako rahla glede zdravja, pa ima primeroma največ vrednosti glede cene in se najlažje spravlja v denar, treba je, da jo kmet vsestransko čuva in jo oskrbuje.

Strd — dobro zdravilo. Tukaj po raznih skušnjah podajemo, kako je strd se izkazala, kot izvrstno zdravilo. Kdor je prestal težko bolezen, da je jako slab, pomaga k moči pijača od ječmena, h kateremu se pridene nekaj žlic strdi in v litru vode skuha. — Slaba deteta naj dobe na dan pol litra mleka, oslajenega z 2—3 žlicami strdi in tega polovico zjutraj, polovico zvečer porabijo. To jim daje novih močij. — Stare, slabe ljudi jači strd, ako jo uživajo vsaki dan s kruhom in maslom. — Osebe blede in slabokrvne naj rabijo za živež pogosto strd z rženim kruhom ter se zraven tega pridno gibljejo na svežem zraku. — Pri bolezni v grlu segrejemo na dan 1—2 žlici strdi v pol litru vode in to uživajmo vsako uro po 2—3 žlice. — Pri vnetju grla treba, kakor hitro opazimo to bolezen, namazati grlo s strdjo, navrh pa obežimo s strdjo namazanim pivnim papirjem. Enako ravnamo pri vsakem vnetju grla. — Pijača od kahanega ječmena, oslajena s strdjo, ozdravlja tudi nahod in kašelj. Kdor pri kašljanju pljuva kri, naj pije čaj od sleza, kateri se osladi s strdjo. Piti je dobro prav gorkega, zraven pa varovati se prehlada. — Kdor trpi na želodčnem kataru naj skuha eno žlico strdi z pol žlice koriandra v pol litru vode in to jemlje vsako uro po jedno žlico. — Strd, kuhana v kozjem mleku, je zdravilna hrana mnogim bolnikom, ker lajša boleti in čisti kri.

Grah da se iznebi črvov. V nekaterih krajih tožijo, da ne marajo sejati več graha radi njega črvičnosti. Da se črvov iznebi, svetuje se grah za 24 ur pred sejanjem namočiti v vodi. V tem času bodo črvi izlezli iz graha na površje vode, katera se odstrani, da se seje čisti grah. V Angliji imajo navado, da sejejo dve leti stari grah. V tem času so črvi v shrambi poginili. Ker plodijo se le v grahu, kadar ta raste in se razvija.

Madeže črnili na perilu kako izprati? Prav navaden način za to je naslednji: Ribajmo madež s kosom lanenega platna, katerega namakamo v surovo, sveže mleko. Tega ne smemo varčevati, temuč ponavljati in ponavljati tako dolgo, da madež izgine. Nato se ono mesto lepo vmije s toplo, ne preveč gorko vodo. Ta način pranja ne zapušča nobenih nasledkov od madeža, kar se rado zgodi pri ribanju s citrino itd.

Pridobivanje petroleja. Leta 1900 se je pridobilo 138 milijonov sodov petroleja. Produkcija Rusije je znašala 68 milijonov sodov. Združenih držav 58 milijonov, nizozemske Indije 3 milijone, naše monarhije 2½ milijona, Rumunske 2 milijona. Ostanek odpade na osem drugih dežel, ki pa ta petrolej same porabijo, ter njihov proizvod ne vpliva na mednarodnem sejmu.

Listnica uredništva. Gradec: Kakor vidite, nismo ponatisnili. Mi zaupamo svojim poslancem, ki so močnejši, nego so oni, ki hujskajo tudi v važni vseučiliški zadevi in katerih slast je, iz državnozbornske debate o vseučiliškem vprašanju ponatisniti v „Narodu“ večinoma vsenemške psovke na dr. Šusteršiča. Ali bode te tudi proti temu protestirali? Protestirajte proti tistim, ki hočejo razdreti našo edinstvo v tako važnem vprašanju in ki svoja poročila o tej zadevi pošiljajo le strankarskemu „Slovenskemu Narodu“. Protestirajte proti županu Hribarju, ki brzojavke manifestacijskemu zborovanju v Ljubljani, odposlanih tudi od mnogih naših mož, priobčuje le v „Slov. Narodu“.

Za

Božič

priporoča

pekarija in slaščičarna

Jakob Zalaznik

Stari trg št. 21

najfinjše, sveže in zdravo

pekarsko in nasladno

(44) 3—1 pecivo,

razne vrste potice, rozinove, mandel-

nove, medene, in pince.

Srajce za gospode

le samo dobri izdelki

po znižani ceni

I. vrste	gld. 1.15.
II. „	„ 1.45.
III. „	„ 2.—

(39) 5—4

priporoča

Alojzij Persché

zraven mestne hiše.

F. P. Zajec

urar in trgovec

Ljubljana

Stari trg 28

(46) 5—31

priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnih

švicarskih žepnih in srebrnih ur.

Nikelnasta remontoar ura . . . . . od gld. 1.90.

Srebrna cilindar remontoar ura „ „ 4.—

Trgovina **vseh optičnih predmetov:**

očal, barometrov, termometrov, daljnogledov.

Popravila se izvršujejo natančno in z jamstvom.

Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Pri nakupovanju

suknenega in manu-

fakturnega blaga

se opozarja na tvrdko

HUGO JKL

v Ljubljani

v Špitalskih ulicah št. 4.

Velika zaloga (25) —16

suknenih ostankov.

Na pol zastonj se proda 1 klavir, 1 harmonium, 1 stružnica za les, 1 posebno pripravna žuga (Bandsäge) za mizarje. Josip Oblak, Selenburgove ulice 1. (49) 1—1

Največja zaloga kožuhovine

po najnižji ceni priporoča

Alojzij Persché

Pred škofijo 22.

(48) 4-2

Ane Šinkovic-Sossove dediči v Ljubljani

si usojajo slavnemu občinstvu uljudno naznanjati,
da obdržijo

(45) 3-2

trgovino na Mestnem trgu

ter priporočajo bogato zalogo tkanin in ple-
tenin, perila, baržuna, pliša, svilenin,
baržunastih in flanelastih bluz, naj-
boljših modercev (chenille), robcev in
rut, čipk, pasov in trakov in sploh vseh
stvari najrazličnejše vrste, ki spadajo v to stroko.

Corset Paris!

Najnovejše moderne

moderce

(40) -4 priporoča

Alojzij Persché

Pred škofijo 22.

Pravo naravno sadno žganje

kakor češpljevec, češnjevec, hrušovec
itd. za namako jagod in drugega sadja
prodaja samo

L. Benedik, Ljubljana
Dolenjska cesta,

Po pošti pošiljam zaboje po 5 kg
s 3 l in po 10 kg s 6 l vsebine po po-
vzetju. (23) -17

Rokavice

iz

tkanine, glacé in pralnega usnja
dobre vrste

(41) -4 kakor tudi

kožice za snažiti

v različni velikosti po nizki ceni pri

Alojziju Persché

Pred škofijo 22.

Denarni promet do 30. sept. 1901: **K 17,006.531.88.**

Stanje vlog dne 30. sept. 1901: **K 7,263.956.34.**

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo

U Ljubljani, Kongresni trg 2, I. nadstr.

sprejema hranilne vloge od vsakega, je li njen
zadružnik ali ne, in jih obrestuje po

4 $\frac{1}{2}$ %

brez kakega odbitka, ker plačuje rentni davek
iz svojega. (43) 7-4

Uradne ure vsak delavnik od 8. do 1. ure.

Zadruža tiskarna v Ljubljani

priporoča

najnovejše vizitnice, koverta s firmo, naslovna pisma itd. itd.

Vsaka gospodinja in mati

se mora blagrovati, katera
rabi z ozirom na zdravje,
varčnost in dobri okus
Kathreiner-Kneippovo sla-
dno kavo (pristno samo v
znanih izvornih zavitkih).